

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВА МЕДИЦИНА ТА ПСИХІАТРІЯ»

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Освітня програма	Право
Заняття:	VIII семестр
Лекції	2 години на тиждень
Семінарські	1 година на тиждень
Кількість кредитів	4
Мова викладання	Українська

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Світличний Олексій Олексійович
Науковий ступінь	Кандидат юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри публічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
Контакти	моб: 050-255-0990
E-mail	svet.alexei.alexeevich@gmail.com
Профайл	https://publiclawntu.com.ua/
Персональна сторінка	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9024-1478 Researcher ID: F-2571-2019 Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=JJbtKwUAAAAJ&hl=uk
Консультації	ауд.10/303, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра публічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 303
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) svet.alexei.alexeevich@gmail.com

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Судова медицина та психіатрія» вивчає питання медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру для правосуддя. Вона тісно пов'язана з такими юридичними науками, як кримінальне, кримінально-процесуальне право та криміналістика. Зосереджується увага на розвитку цих наук і питаннях організації судово-медичної та судово-психіатричної експертиз.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Судова медицина та психіатрія» є формування у студентів необхідних знань з організаційно-процесуальних основ судово-медичної та судово-психіатричної експертиз, з основ судово-медичної

травматології, токсикології, експертизи речових доказів, вивчення психопатологічних станів та їх судово-психіатрична оцінка. Предметом вивчення навчальної дисципліни є медичні та біологічні питання, які виникають в процесі розслідування та судового розгляду кримінальних справ, психічні розлади, які мають правове значення у кримінальному та цивільному судочинстві.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» є: опанування основними теоретичними поняттями в галузі судової медицини та психіатрії; глибоке опанування студентами процесуальними механізмами і навичками проведення судово-медичної та психіатричної експертизи у кримінальному та цивільному процесі; формування вмінь студентів застосовувати знання з судової медицини і психіатрії в слідчій та судовій практиці.

3. Дисциплінарні результати навчання

З'ясовувати загальну характеристику об'єкту, предмету та методів судово-медичної та судово-психіатричної експертизи
Аналізувати та тлумачити зміст й основні критерії неосудності, недієздатності та суспільної небезпеки
Розрізняти види травм і травмуючих предметів, встановлювати зв'язок слідів і предметів на місці події з самою подією злочину для приєднання їх до матеріалів кримінального провадження як речових доказів

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Тема 1. Вступ. Термінологія судової медицини. Предмет, завдання, зміст судової медицини. Правові основи проведення судово – медичної експертизи в Україні. Особливості взаємодії з правоохоронними органами України.
Тема 2. Судово – медична танатологія. Смерть і трупні зміни. Встановлення давності та причин смерті. Судово – медична експертиза трупа. Судово – медична експертиза живих осіб: потерпілих, підозрюваних тощо. Судово – медична документація та її види
Тема 3. Судово – медична травматологія. Ушкодження від дії тупих чи гострих предметів. Особливості вогнепальних ушкоджень. Ушкодження від дії межових температур, електроструму. Травматизм і його види. Судово – медична експертиза травматизму в Україні.
Тема 4. Судово – медична експертиза розладу стану здоров'я, смерті від недостатчі кисню (гіпоксія, асфіксія). Поняття кисневого голодування. Судово – медична експертиза смерті новонароджених. Судово – медична експертиза їх трупів.
Тема 5. Предмет і завдання судової психіатрії. Особливості призначення і проведення судово – психіатричної експертизи в Україні. Особливості надання психологічної і психіатричної допомоги в Україні.

Тема 6. Загальні поняття про психічні захворювання і їх симптоматика та визначення. Психічні хвороби, психічні аномалії і причини їх криміногенності. Особистість злочинця з психічними розладами. Правове поняття осудності – неосудності в Україні.
Тема 7. Правові підстави та призначення судово – психіатричної експертизи свідкам, потерпілим, засудженим. Судово – психіатрична експертиза на етапах досудового та судового слідства. Особливості злочинних дій і кримінальна відповідальність осіб з психічними захворюваннями та дітей.
Тема 8. Психічні розлади і особливість жіночої злочинності. Психічні розлади і злочинність неповнолітніх та осіб похилого віку. Психічні розлади і злочинність осіб з розладами потягів.
Тема 9. Психічні розлади і злочинність осіб з травмами головного мозку, при соматичних захворюваннях, особливих станах. Мотивація злочинності даної групи осіб.
Тема 10. Особливість вчинення особливо тяжких злочинів психічно хворими особами. Правові підстави та порядок проведення заочної, посмертної судово – психіатричної експертизи.
Тема 11. Особливості психічних розладів у злочинців, засуджених. Судово – психіатричне визначення психічних розладів у маніяків, серійних злочинців, найманців, терористів.
Тема 12. Судово – психіатрична експертиза і проблеми кримінальної відповідальності осіб хворих на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію.
Тема 13. . Поняття про психічні захворювання, їх симптоматика, надання правової психіатричної допомоги. Місто судової психіатрії і судово-психіатричної експертизи в роботі правоохоронних органів.
Тема 14. Судово-психіатрична експертиза живих осіб. Особливості проведення посмертної судово-психіатричної експертизи.
Тема 15. Особливості психічних розладів у злочинців. Психологія окремих видів злочинності. Злочинність неповнолітніх жінок, осіб похилого віку, їх відмінності
Тема 16. Особливості кримінальної злочинності у алкоголіків і наркоманів. Судово-психіатрична експертиза даних осіб.
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ
Предмет, завдання, зміст судової медицини.
Судово – медична танатологія.
Судово – медична травматологія.
Судово – медична експертиза розладу стану здоров'я, смерті від недостатчі кисню.
Предмет і завдання судової психіатрії.
Загальні поняття про психічні захворювання і їх симптоматика та визначення.
Правові підстави та призначення судово – психіатричної експертизи свідкам, потерпілим, засудженим.
Психічні розлади і особливість жіночої злочинності.

Психічні розлади і злочинність осіб з травмами головного мозку.
Особливість вчинення особливо тяжких злочинів психічно хворими особами.
Судово – психіатричне визначення психічних розладів у маніяків, серійних злочинців, найманців, терористів.
Судово – психіатрична експертиза і проблеми кримінальної відповідальності осіб хворих на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію.
Поняття про психічні захворювання, їх симптоматику, надання правової психіатричної допомоги.
Судово-психіатрична експертиза живих осіб.
Особливості психічних розладів у злочинців.
Особливості кримінальної злочинності у алкоголіків і наркоманів.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/307 або 10/310 для проведення лекційних та семінарських занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, тестування	підсумкове тестування	визначення загальної кількості балів за результатами
семінарські	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, оцінювання презентації		

	або індивідуальне завдання	виступ-презентація, робота в малих групах, реферат/есе; виконання завдань під час самостійної роботи		поточних контролів; підсумкове тестування під час заліку
--	----------------------------	---	--	---

6.3 Поточна успішність складається з оцінки за роботу на семінарських заняттях (оцінюється 16 тем семінарських занять, що максимально може принести здобувачу вищої освіти 5 балів за кожну тему) і оцінки за самостійну роботу. Отримані бали на семінарських заняттях (максимально 80) та бали за самостійну роботу (максимально 20 балів) є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів з курсу навчальної дисципліни складає 100 балів.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час заліку має право пройти підсумкове тестування.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку).	Диференційований залік відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 5 балів. Максимальна кількість балів за диференційований залік 100.
---	--

6.4. Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності студента: поточне тестування за окремими темами; опитування; виконання контрольних завдань; виконання самостійної роботи.

Критерії оцінювання за роботу на *семінарських заняттях*: 16 тем семінарських занять оцінюються максимально у 5 балів кожна, причому:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури, правильна мова викладення матеріалу;

4 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

3 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2-1 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

0 балів – відсутність відповіді.

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійною роботою студента в рамках вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» є підготовка індивідуального завдання. *Індивідуальні завдання* студентів можуть полягати у підготовці есе, рефератів, презентацій, в аналіз практичних ситуацій, підготовці реферативних матеріалів із фахових публікацій, проведенні власних досліджень і апробація їх на конференціях, участь в олімпіадах тощо.

Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань, підвищення рівня підготовки і розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальне завдання оцінюється експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою. Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Судова медицина та психіатрія» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан

здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Семінарські заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за графіком, за погодженням з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія».

8. Ресурси і література:

1. Нетудихатка О.Ю., Мавед О.О. Судова медицина: навч. посіб. Харків: Бурун і К. 2012.-240с.
2. Білецький Є.М. Білецька Г.А. Судова медицина та судова психіатрія: навч. Посіб Харків: Одісей. 2010 - 480 с.
3. Герасименко О.І. Судова медицина. К.: ЦУЛ., 2018. – 630 с.
4. Григорян Е.К. Особливості судово-медичного визначення давності настання смерті. Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. матер. Міжнарод. наук.-прак. конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження Зас. проф. М.С. Бокаріуса (18–19 квіт. 2019 р., м. Харків). Харків, 2019. С. 453–455.
5. Каплуновський П.А., Ольховський В.О., Губін М.В., Першина Л.В. Судово-медична оцінка особливостей прижиттєвих та посмертних ушкоджень на промерзлих трупах. Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. матер. Міжнарод. наук.-прак. конференції, присвяченої 150-річчю з дня народження Зас. проф. М.С. Бокаріуса (18–19 квіт. 2019 р., м. Харків). Харків, 2019. С. 446–448.
6. Левець І.В. Судова психіатрія: навч. посіб. Тернопіль: Економ думка. 2007. - 328 с.
7. Судова медицина : Підручник / В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолєва, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, Г. Ф. Кривда, Є. Я. Костенко [за загальною редакцією В.Д.Мішалова]. Чернівці: "Місто", 2019. 574 с.
8. Судова медицина : Підручник / О. І. Герасименко, А. Г. Антонов, К. О. Герасименко та ін. ; за ред. Герасименка О. І. - 3- є вид. переробл. та доповн. К. : КНТ, 2018. 630 с.

9. Судова медицина. Б.В. Михайличенко, В.А. Шевчук, С.С. Бондар, І.А. Федотова, А.М. Біляков. – Підручник за редакцією проф. Б.В. Михайличенка., п'яте видання – Київ, ВСВ „Медицина”, 2018. – 447 С.

10. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. - Книга 1. Судова медицина: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Б. В. Михайличенко, В. А. Шевчук, С. С. Бондар та ін.; за ред. Б. В. Михайличенка. - 5-е вид. Київ : «Медицина», 2017. 448с.

11. Халмурадов Б.Д., Швачко О.Г. Судова психіатрія: основні терміни та поняття. Довідник. Київ: ЦНЛ. 2006. - 80 с.